

KLP

Månedsrapport for desember 2023

Markedskommentar

- Fokus på når de første rentekuttene kommer fra sentralbankene
- Fortsatt fallende lange renter i USA og eurosonen
- Norges Bank økte styringsrenten til 4,5 prosent
- Norske kroner styrket seg
- Sterk avslutning på året i aksjemarkedene

Økonomisk tilstand

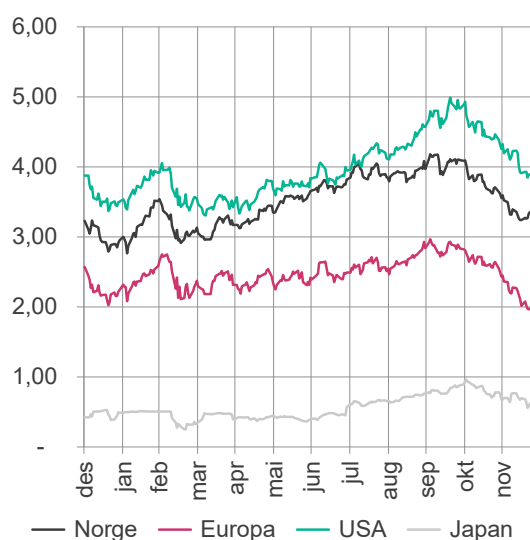
I desember så man mye av det samme som preget november, noe svakere økonomiske indikatorer og fortsatt uro i Midtøsten. Markedenes hovedfokus har likevel vært på når de første kuttene kommer fra sentralbankene. De lange rentene har fortsatt å falle i desember og nedgangen er nå på ca. 1,15 prosentpoeng siden november for 10 års renten i USA. Dette er det største fallet på noen måneder siden 1980-tallet. Fallet har dratt med seg andre lands renter nedover.

USA

Den 13. desember holdt som ventet FED (den amerikanske sentralbanken) renten uendret i intervallet 5,25-5,50 prosent. Sentralbanken endret litt på språkbruken for mulige videre renteøkning. I avgjørelsen om det trengs ytterligere renteøkninger for å komme tilbake til målet om 2 prosent inflasjon, vil FED ta hensyn til at renteøkningen virker med ett tidsetterslep på økonomien og inflasjonen. Den nye ordbruken tyder på at det ikke kommer flere renteøkninger, og "The Dot chart" som viser rentebanen, indikerer nå tre rentekutt på 0,25 prosentpoeng i 2024. I beskrivelsen av økonomien påpeker de at veksten i den økonomiske aktiviteten har avtatt fra den sterke veksten i 3. kvartal, og inflasjonen

har avtatt det siste året, men er fortsatt høy. Nye anslag for økonomien indikerer noe høyere BNP-vekst for 2023; 2,6 prosent, men uendret vekst på 1,4 prosent for 2024. Kjerne PCE-inflasjonen (FEDs fortrukne mål) ventes å falle fra 3,2 prosent i år til 2,4 prosent i 2024. Sentralbanksjef Powell sa ikke når første rentekutt kan komme, men påpekte at det var for sent å begynne å kutte når inflasjonen hadde nådd målet. Han var fornøyd med utviklingen i inflasjonen og var optimistisk for en mulig myk landing.

10 års rente i %

Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt. Antallet personer som søker arbeidsledighetspenger er nå 218.000 mennesker. Antallet som søker for påfølgende uker er 1,88 millioner.

I november falt inflasjonen til 3,1 prosent på årsbasis, mens kjerneinflasjonen var uendret på 4,0 prosent. Sentralbankens foretrukne mål for prisvekst er kjernedeflatoren for privat forbruk. Denne falt og er nå på 3,3 prosent i årlig rate, godt over FEDs mål på 2,0 prosent.

Case-Shiller indeksen, som viser utviklingen i de amerikanske boligprisene, har steget med 4,9 prosent det siste året. Den posi-

tive veksten i prisene fortsetter. Økt salg av nye boliger har tydeligvis trukket med seg prisene videre opp.

I markedene er det nå priset inn det første rentekuttet fra FED allerede i mars og fortløpende rentekutt ut året på til sammen 1,50 prosentpoeng. Vi tror et rentekutt i mars er litt tidlig og har mer tro på at det første kuttet kommer nærmere sommeren.

Europa

Den 14. desember holdt som ventet ECB (den europeiske sentralbanken) alle de sentrale rentene uendret; innskuddsrenten på 4,0 prosent og repoenten på 4,5 prosent, og signaliserte at den videre renteutviklingen vil være dataavhengig. Sentralbanksjef Lagarde skjøv markedsforventningene om tidlig rentekutt utover i tid. Hun påpekte viktigheten av lønnsutviklingen i 1. halvår 2024, og sa det var for tidlig å innkassere seieren over inflasjonen. Nye anslag for BNP veksten viste en nedrevidering til 0,8 prosent for 2024, og uendret anslag på 1,5 prosent for 2025. Inflasjonen forventes å bli 2,7 prosent for 2024 og 2,1 prosent for 2025. Når det gjelder PEPP (Pandemic emergency purchase programme) vil alle reinvesteringer bli avsluttet ved utgangen av 2024.

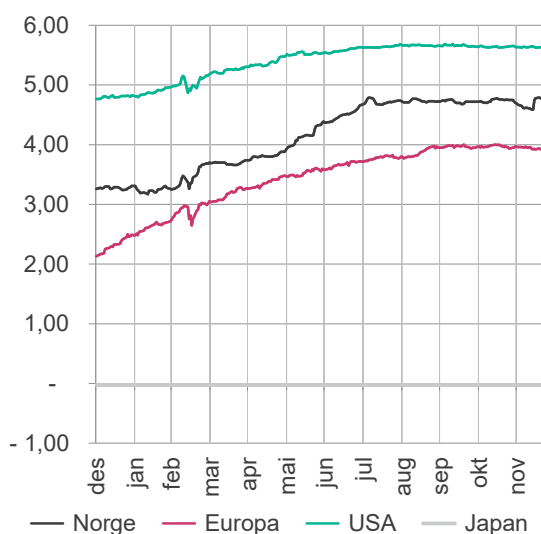
Arbeidsledigheten for eurolandene var uendret på 6,5 prosent i oktober, men det er fortsatt store forskjeller internt i EU. Ledigheten ligger på 3,0 prosent i Tyskland og 7,3 prosent i Frankrike, mens land syd i eurosonen, som Spania og Italia, ligger på henholdsvis 12,0 prosent og 7,8 prosent.

Prisveksten falt videre og ligger nå på en årsvekst på 2,4 prosent. Kjerneinflasjonen falt også videre og er nå på 3,6 prosent.

Prisene faller i nesten alle kategorier, og selv kjerneinflasjonen som tar bort de volatile delene som energi og mat faller for fjerde måned på rad.

Markedene priser inn en 60 prosent sjanse for første kutt i mars 2024. For hele 2024 er det priset inn mellom seks og syv rentekutt. Vi tror også er at markedene er for optimistisk, gitt uttalelsene til sentralbanksjefen.

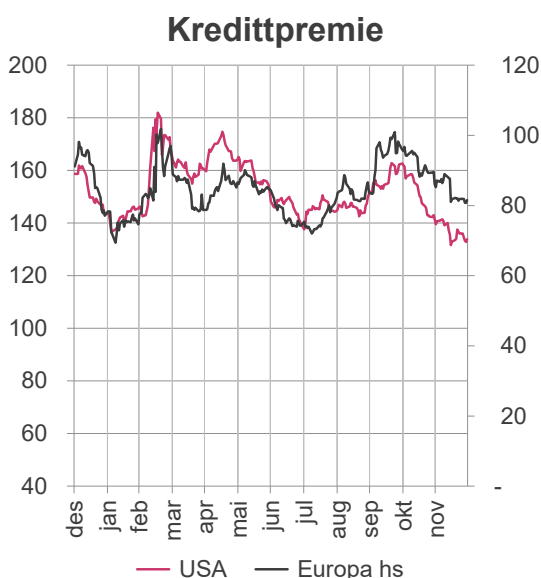
3 mnd rente i %

Norge

Den 14. desember økte Norges Bank styringsrenten med 0,25 prosentpoeng til 4,50 prosent, noe overraskende for markedet. Slik sentralbanken vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten trolig holdes på dette nivået en god stund fremover. De peker på at prisveksten har vært noe lavere enn ventet, men er fortsatt klart over målet på 2,0 prosent. Samtidig har bedriftenes kostnader økt mye de siste årene, og det er utsikter til at lønnsveksten holder seg høy. I tillegg viser sentralbanken til at kronen har svekket seg videre. Det vil holde prisveksten oppe fremover, selv om prisimpulsene fra utlandet avtar. Sysselsettingen er høy, og arbeidsledigheten er fortsatt lav.

Sentralbankens vurdering er at det trolig er behov for å holde renten høy en god stund fremover for å få prisveksten tilbake til målet innen rimelig tid. Etter hvert som prisveksten kommer ned og forholdene i økonomien tilsier det, kan de begynne å sette renten ned igjen. Det er usikkerhet om den videre utviklingen i norsk økonomi. Dersom kostnadsveksten holder seg oppe eller kronen blir svakere enn anslått, kan prisveksten holde seg høy lenger enn vi ser for oss. Da er komiteen beredt til å heve renten igjen. Dersom vi får kraftigere oppbremsing i norsk økonomi eller inflasjonen faller raskere, kan renten bli satt ned tidligere enn vi ser for oss.

I desember styrket kronen seg fra 11,76 til 11,22 mot euro og fra 134,16 til 129,33 i forhold til den handelsvektede indeksen. Norges Bank vil selge 350 millioner kroner på vegne av staten hver dag i januar, mye lavere enn ventet.

Ved utgangen av desember var arbeidsledigheten målt av NAV på 68.600 personer. Det er 55.400 helt ledige og 13.200 på tiltak, noe som utgjør 2,3 prosent ledighet.

Dette er en økning på 600 personer, justert for normale sesongvariasjoner. Bruttoledigheten, som inkluderer de som er delvis ledige, er på 91.800 personer, opp fra 89.000 i november. Dette tilsvarer 3,1 prosent av arbeidsstyrken. Arbeidsledigheten fortsetter å øke og da spesielt i konjunkturutsatte bransjer som bygg/anlegg. Ledigheten, målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) fra SSB økte til 3,7 prosent. Sentralbanken vektlegger NAV sine tall.

Veksten i konsumprisindeksen økte i november til 4,8 prosent på årsbasis, opp fra 4,0 prosent i oktober. Kjerneinflasjonen falt til 5,8 prosent, under Norges Banks anslag på 6,1 prosent. Oppgangen i inflasjonen skyldes økning i energiprisene. Kjerneinflasjonen ble trukket ned av de fleste varegrupper som mat og klær.

Kredittveksten var 3,7 prosent i november. Kredittveksten for husholdninger falt videre og er nå nede på 3,3 prosent. Bedriftenes kredittvekst falt til 3,0 prosent, også de har hatt avtagende vekst hele året. Detaljhandelen økte med 0,4 prosent i november, etter en tilsvarende økning på 0,4 prosent i oktober.

Markedet priser inn 34 prosent sjans for et rentekutt i mars 2024. Norges Bank har signalisert at første kutt mest sannsynlig kommer på høsten 2024, og vi tror også første kutt kan komme etter sommeren.

RENTEMARKEDENE Internasjonalt og Norge

I desember fortsatte de lange rentene å falle internasjonalt og i Norge. De korte rentene har falt internasjonalt, men vært tilnærmet uendret i Norge, siden vi fikk en renteøkning

ing i desember. Kreditspreadene har fortsatt innover i desember.

I desember måned har de korte fondene levert en god avkastning, mens de lange fondene har gitt en meget god avkastning som følge av fortsatt rentefall. Fondene har levert en avkastning som gjennomgående har vært noe bedre enn sine respektive indekser. Årsavkastningen har vært god for de korte fondene, som har greid seg godt med forholdsvis korte løpetider. Disse fondene har kunnet replasere forfallene til stadig stigende renter. De lengre fondene har gitt noe lavere avkastning, noe som skyldes økte renter og mindre forfall som har kunnet replaseres til høyere renter. Kreditspreadene har kommet noe inn i løpet av året og har på den måten motvirket noe av økningen i rentene. Alle fondene med unntak av statsfondene har gjort det bedre enn sine respektive indekser.

Kreditt

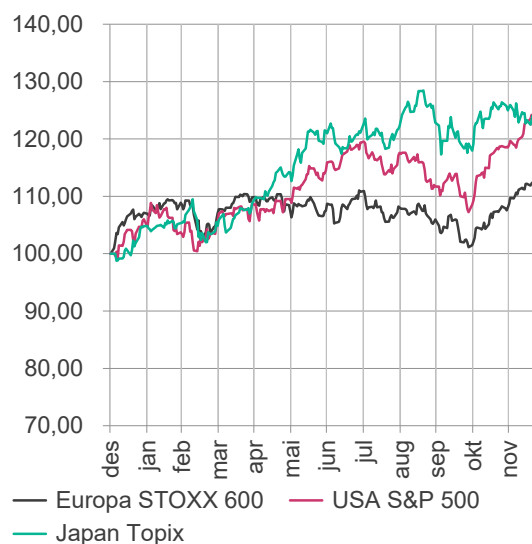
Kredittpåslaget mellom Bloomberg Global Aggregate Corporate Index og statsobligasjoner med tilsvarende løpetid ble redusert med om lag 0,05 prosentpoeng og endte på 1,15 prosent. Reduksjonen i kredittpåslaget var jevnt fordelt mellom de ulike valutaene i indeksen.

De toneangivende amerikanske og tyske statsrentene falt gjennom måneden og sammen med effekten av reduserte kredittpåslag ga dette i sum en valutasikret månedsavkastning på 3,53 prosent for Bloomberg Global Aggregate Corporate Index. Takket være god avkastning i november og desember endte året med en valutasikret avkastning på 6,94 prosent for indeksen.

I desember var markedet for nyutstedelser rolig slik det pleier å være på tampen av

året. Totalt kom det 66 nye obligasjoner til markedet. Dette bidro til å øke volumet i det globale kredittobligasjonsmarkedet med 0,38 prosent.

Europa, USA og Japan

AKSJEMARKEDENE

Globalt

De globale aksjemarkedene (MSCI World målt i lokal valuta) steg med 4,2 prosent i desember. For året som helhet endte MSCI World med en oppgang på sterke 23,1 prosent, og Nasdaq-indeksen steg med hele 43,4 prosent. De store amerikanske teknologiselskapene utviklet seg sterkt gjennom året og forklarer mye av oppgangen i MSCI World. Den amerikanske samleindeksen S&P 500 steg med 4,4 prosent i måneden, og den teknologitunge Nasdaq-indeksen steg 5,5 prosent. Europa (STOXX 600) var opp 3,8 prosent, men Kina (Shanghai composite) falt med 1,8 prosent. For året som helhet er den kinesiske indeksen ned 3,7 prosent. Kinas stadig viktigere rolle i verdensøkonomien avspeiles ikke i sterke aksjemarkeder innenlands. På bransjenivå var industri og materialer sterkest i desember med oppgang på henholdsvis 7,5 prosent og 6,8 prosent. Energi var svakest med et fall på 0,2 prosent.

Året startet med betydelig pessimisme. Prisstigningen lå langt over sentralbankenes inflasjonsmål, og de fleste forventet at det ville bli nødvendig med høy rente i lang tid for å få den ned igjen. Utsiktene for verdensøkonomien var usikre, og mange trodde at amerikansk økonomi vil gå inn i en resesjon i løpet av 2023. Det gikk imidlertid langt bedre enn forventet. Inflasjonen falt gjennom året og kjerneinflasjonen er nå litt over tre prosent både i USA og Europa. Dette er ganske nær sentralbankenes mål. Amerikansk økonomi forble sterk og ser ut til å vokse med over to prosent i 2023. Disse positive overraskelsene forklarer nok stort sett hvorfor 2023 ble et godt aksjeår.

Renten på amerikanske tiårige statsobligasjoner toppet ut på rundt fem prosent i oktober. Siden det har denne viktige renten falt med over ett prosentpoeng på bare to måneder og er nå under fire prosent. Dette førte til at aksjemarkedene satte inn en sterk «sluttspurt» i november og desember.

Mer Samfunnsansvar

KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar hadde en avkastning på 0,8 prosent i desember. Det valutasikrede fondet steg ytterligere 5,0 prosent, totalt 5,8 prosent, der forskjellen mellom de to skyldes en sterkere kronkurs. Avkastningen var 2,0 prosentpoeng høyere enn referanseindeksen MSCI World. Det grønne segmentet fikk en liten opptur på slutten av året, etter mye motvind. Totalt var fondets avkastning på 25,4 prosent i 2023, om lag 2,2 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. Differansen skyldes en kombinasjon av at fondet har vært undervektet referanseindeksens største selskaper, som har hatt et svært sterkt år, samt at grønne, klimaorienterte selskaper har hatt en relativt svak utvikling. På sektornivå har særlig teknologi og den tilhørende

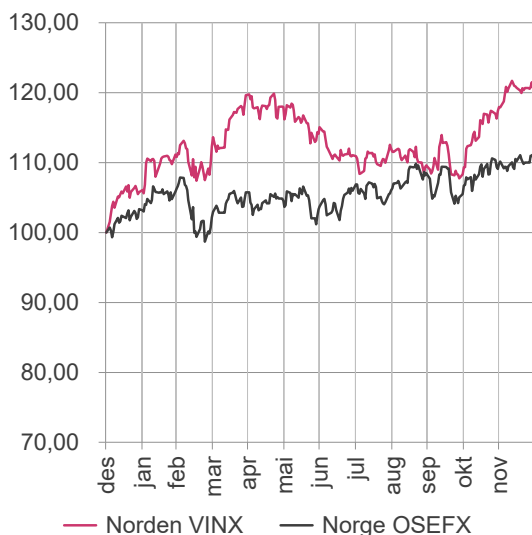
AI-bølgen vært førende, og noen av de ledende selskapene hadde over 100 prosent i avkastning for året. En av fondets største overvekter, IT-selskapet Nvidia, hadde en avkastning på 250 prosent målt i kroner og bidro positivt mot referanseindeksen.

KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar steg 2,9 prosent i desember. Det var 0,5 prosentpoeng høyere enn referanseindeksen. Også her bidro klimaorienterte selskaper til at fondet fikk en liten opptur på slutten av året, i det som ellers har vært et utfordrende år for grønne selskaper. Totalt var fondets avkastning på 17,7 prosent i 2023, om lag 2,9 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. Mye av det relative avviket oppsto i andre halvår, der en av fondets største overvekter, Ørsted, var ned om lag 40 prosent. I motsatt ende bidro seleksjon av helseselskaper i positiv retning mot referanseindeksen.

KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar falt 2,6 prosent i desember. Avkastningen var 0,3 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. Kinesiske selskaper, som utgjør om lag 30 prosent av indeksen, skilte seg ut i negativt terreng i desember og var ned mer enn 10 prosent for året. Tencent, et av indeksens største IT-selskaper, falt om lag 15 prosent målt i kroner, etter at kinesiske myndigheter foreslo innstramming av insentivbruken i nettspill. Fondet er undervektet Tencent, noe som bidro positivt mot referanseindeksen. I motsatt ende var et av fondets overvekter, elbilselskapet Xpeng ned 20 prosent målt i kroner, noe som bidro til et relativt tap mot referanseindeksen. Totalt for året var fondets avkastning på 9,8 prosent, om lag 3,7 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. En del kinesiske selskaper rettet mot bærekraft var ned så mye som 50

prosent for året, og bidro dermed til den negative differanseavkastningen. I motsatt ende bidro seleksjon av selskaper i Brasil og Taiwan i positiv retning.

Norge og Norden

Norge

Den sterke børsutviklingen i november fortsatte i desember, drevet av økt tro på at rentetoppen er nådd, samtidig som det ser ut til at vi går mot en «soft landing» i økonomien. Lange renter falt videre, og den amerikanske 10-års renten falt 45 punkter til 3,88 prosent. Den sterke utviklingen på børsene skjedde parallelt med sektorrotasjoner mot vekstaksjer og small-caps. I USA steg S&P 500 indeksen med 4,4 prosent, mens teknologitunge Nasdaq var opp med 5,5 prosent. Det var et mer blandet bilde i Europa, med DAX indeksen (Tyskland) ned 0,4 prosent, mens FTSE (London) var opp med 3,7 prosent. Stockholm børsen var opp med hele 7,3 prosent. I Norge var fondsindeksen opp med 1,2 prosent. Norges Bank gikk mot strømmen, og økte renten med nye 25 punkter til 4,5 prosent. Dette medførte en styrking av NOK, som alt annet like slår negativt ut for de fleste selskaperens inntjening. Videre så var oljeprisen svak i

desember, og falt fra USD 83 til USD 77 ved årsslutt.

Vi gjorde forholdsvis få porteføljeendringer i desember. I forbindelse med indeksrebalanseringen i midten av måneden gjorde vi likevel noen justeringer i mer positiv markedsretning. Vår betaeksponering ligger fortsatt nær 1 og vi har kun små verddivurderingsavvik i forhold til referanseindeksen på porteføljenivå.

KLP AksjeNorge Aktiv var opp med 1,0 prosent i desember mot fondsindeksen på 1,2 prosent. På sektornivå tapte vi relativ avkastning på vår overvekt i Sjømat. Inndiskontering av produksjonsbortfall i forbindelse med sykdommer og sterkere norsk krone trumfet positive effekter på laksepriser - og sektoren var svak. Vi har beholdt vår overvekt inn i 2024. En annen sektor som påvirket oss negativt i desember var undervekten i Finans. Bankaksjer gikk godt internasjonalt. Av enkeltaksjer kan nevnes gode bidrag fra Bonheur med sin grønne og rentesensitive tilt. Nyintroduksjonen Norconsult gjorde det også bra i desember, og vi fikk godt betalt for vår overvekt i treningskjeden SATS. Undervekten i Norsk Hydro ga et negativt bidrag i måneden.

Nøkkeltall - utvalgte aksjeindekser ved siste månedsslutt

	Hist PE	Est PE	Pris/bok	Return on Equity	Est utbytte
MSCI World	20,1	19,1	3,08	14,3 %	2,0 %
S&P 500 Index	22,6	21,8	4,42	17,9 %	1,5 %
MSCI Europa	13,7	13,7	1,82	12,6 %	3,4 %
DAX Index (Frankfurt)	14,4	12,2	1,42	9,0 %	3,3 %
FTSE 100 Index (London)	10,4	11,3	1,68	15,8 %	4,1 %
CAC 40 Index (Paris)	13,0	12,7	1,76	12,1 %	3,2 %
MSCI Japan	16,5	15,9	1,42	8,6 %	2,4 %
MSCI AC Asia Pacific	16,8	15,6	1,56	9,2 %	2,7 %
Oslo Børs Hovedindeks	11,6	11,8	1,64	16,6 %	6,3 %
Oslo Børs Fondindeks	13,6	12,7	1,62	14,0 %	5,7 %
VINX 30 Index (Norden)	16,3	17,9	2,53	13,9 %	3,1 %
Stockholm 30 Index	14,7	15,8	1,52	8,2 %	3,6 %
Copenhagen 20 Index	27,3	30,9	5,74	19,2 %	1,6 %
Helsinki 25 Index	13,8	14,4	1,79	11,4 %	4,7 %
MSCI Emerging Markets	15,3	13,9	1,60	10,8 %	3,1 %
MSCI Brazil	8,6	8,5	1,66	19,4 %	7,4 %
MSCI Russia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MSCI India	28,6	26,0	3,69	12,7 %	2,3 %
MSCI China	11,4	10,3	1,11	9,8 %	2,7 %

Kilde: Bloomberg

Avkastning for KLP-fondene pr. 31.12.2023

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ²	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
INDEKSFOND									
KLP AksjeNorge Indeks	P	0,19 %	0,21 %	-0,02 %	9,65 %	9,89 %	-0,24 %	0,02 %	Oslo Børs Hovedindeks (OSEBX)
	S	0,20 %	0,21 %	-0,01 %	9,72 %	9,89 %	-0,17 %	0,02 %	
KLP AksjeNorden Indeks	P	1,46 %	1,52 %	-0,06 %	24,29 %	23,85 %	0,44 %	0,49 %	MSCI Nordic Countries IMI Index
	S	1,47 %	1,52 %	-0,05 %	24,40 %	23,85 %	0,54 %	0,49 %	
KLP AksjeGlobal Indeks	P	-1,17 %	-1,16 %	-0,02 %	28,05 %	27,62 %	0,44 %	0,19 %	MSCI World Developed Markets
	S	-1,17 %	-1,16 %	-0,01 %	28,14 %	27,62 %	0,52 %	0,19 %	
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret	P	3,98 %	4,05 %	-0,06 %	22,13 %	21,56 %	0,58 %	0,26 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	3,99 %	4,05 %	-0,05 %	22,29 %	21,56 %	0,73 %	0,26 %	
	S-1	3,99 %	4,05 %	-0,06 %	22,17 %	21,56 %	0,61 %	0,26 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	3,34 %	3,28 %	0,05 %	19,33 %	19,34 %	-0,01 %	0,14 %	MSCI World Small Cap
	S	3,34 %	3,28 %	0,06 %	19,41 %	19,34 %	0,07 %	0,14 %	
KLP AksjeVerden Indeks	P	-1,31 %	-1,26 %	-0,05 %	26,16 %	25,98 %	0,18 %	0,19 %	MSCI All Country World
	S	-1,30 %	-1,26 %	-0,04 %	26,31 %	25,98 %	0,33 %	0,19 %	
KLP AksjeFremv Markeder Indeks	P	-2,43 %	-2,10 %	-0,33 %	12,38 %	13,23 %	-0,85 %	0,73 %	MSCI Emerging Market
	S	-2,42 %	-2,10 %	-0,33 %	12,46 %	13,23 %	-0,76 %	0,73 %	
KLP AksjeEuropa Indeks	P	-1,22 %	-1,07 %	-0,14 %	24,28 %	23,60 %	0,68 %	0,48 %	MSCI Europe
	S	-1,21 %	-1,07 %	-0,14 %	24,38 %	23,60 %	0,78 %	0,48 %	
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret P	P	3,12 %	3,36 %	-0,24 %	15,05 %	14,52 %	0,53 %	0,66 %	MSCI Europe valutasikret
	S	3,13 %	3,36 %	-0,23 %	15,17 %	14,52 %	0,65 %	0,66 %	
KLP AksjeUSA Indeks	P	-1,37 %	-1,38 %	0,01 %	30,77 %	30,40 %	0,37 %	0,22 %	MSCI USA
	S	-1,36 %	-1,38 %	0,02 %	31,27 %	30,40 %	0,87 %	0,22 %	
	S-USD	4,70 %	4,67 %	0,02 %	26,95 %	26,49 %	0,46 %	0,22 %	
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	4,43 %	4,47 %	-0,04 %	24,16 %	23,69 %	0,48 %	0,34 %	MSCI USA valutasikret
	S	4,44 %	4,47 %	-0,03 %	24,29 %	23,69 %	0,61 %	0,34 %	
KLP AksjeAsia Indeks	P	-0,26 %	-0,23 %	-0,02 %	17,18 %	18,83 %	-1,65 %	0,38 %	MSCI Pacific
	S	-0,25 %	-0,23 %	-0,02 %	17,32 %	18,83 %	-1,51 %	0,38 %	
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	1,98 %	2,11 %	-0,13 %	21,16 %	23,08 %	-1,92 %	0,51 %	MSCI Pacific valutasikret
	S	1,99 %	2,11 %	-0,12 %	21,28 %	23,08 %	-1,80 %	0,51 %	
SVANEMERKEDE FOND									
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	0,75 %	-1,16 %	1,91 %	25,44 %	27,62 %	-2,17 %	2,67 %	MSCI World Dev. Markets
	S	0,76 %	-1,16 %	1,91 %	25,52 %	27,62 %	-2,10 %	2,67 %	
KLP AksjeGlobal Mer S.ansvar Val.sik.	P	5,81 %	4,05 %	1,76 %	19,80 %	21,56 %	-1,75 %	2,44 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	5,82 %	4,05 %	1,77 %	19,92 %	21,56 %	-1,64 %	2,44 %	
KLP AksjeFremv. M. Mer S.ansvar	P	-2,59 %	-2,10 %	-0,49 %	9,55 %	13,23 %	-3,68 %	3,45 %	MSCI Emerging Market
	S	-2,58 %	-2,10 %	-0,48 %	9,52 %	13,23 %	-3,71 %	3,45 %	
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar	P	2,93 %	2,46 %	0,47 %	17,79 %	20,74 %	-2,95 %	2,98 %	MSCI Nordic Countries IMI 10/40
	S	2,94 %	2,46 %	0,48 %	17,88 %	20,74 %	-2,85 %	2,98 %	
KLP Obligasjon Global Mer S.ansvar	P	3,35 %	3,53 %	-0,18 %	6,56 %	6,84 %	-0,28 %	0,40 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	3,35 %	3,53 %	-0,18 %	6,64 %	6,84 %	-0,20 %	0,40 %	
KLP Obligasjon 1 år Mer S.ansvar	P	0,86 %	0,70 %	0,16 %	5,48 %	4,25 %	1,24 %	1,00 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 1 Idx
	S	0,86 %	0,70 %	0,16 %	5,49 %	4,25 %	1,25 %	1,00 %	
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	1,67 %	1,63 %	0,05 %	5,78 %	5,14 %	0,64 %	0,66 %	Kombinasjonsindeks
	S	1,68 %	1,63 %	0,05 %	5,89 %	5,14 %	0,75 %	0,66 %	
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1,75 %			8,49 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,76 %			8,59 %				
KLP Lang Horisont Mer S.ansvar	P	1,92 %			14,99 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,93 %			14,92 %				
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	2,13 %			21,42 %				Fondet har ikke indeks
	S	2,14 %			21,51 %				

Avkastning for KLP-fondene pr. 31.12.2023

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ²	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
AKTIVE AKSJEFOND									
KLP AksjeNorge Aktiv	P	0,97 %	1,20 %	-0,22 %	15,87 %	11,19 %	4,67 %	1,91 %	Oslo Børs Fondindeks (OSEFX)
	S	1,00 %	1,20 %	-0,20 %	16,16 %	11,19 %	4,96 %	1,91 %	
FAKTORFOND									
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	-1,84 %	-1,16 %	-0,69 %	20,08 %	27,62 %	-7,53 %	4,56 %	MSCI World Developed Markets
	S	-1,84 %	-1,16 %	-0,68 %	20,06 %	27,62 %	-7,56 %	4,56 %	
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	3,21 %	4,05 %	-0,84 %	14,47 %	21,56 %	-7,09 %	4,62 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	3,22 %	4,05 %	-0,82 %	14,63 %	21,56 %	-6,93 %	4,62 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	1,55 %	3,28 %	-1,73 %	21,32 %	19,34 %	1,98 %	5,35 %	MSCI World Small Cap
	S	1,57 %	3,28 %	-1,72 %	21,46 %	19,34 %	2,12 %	5,35 %	
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	-1,89 %	-2,10 %	0,21 %	20,99 %	13,23 %	7,77 %	4,61 %	MSCI Emerging Markets
	S	-1,88 %	-2,10 %	0,22 %	21,21 %	13,23 %	7,99 %	4,61 %	
RENTEFOND									
KLP Likviditet	P	0,49 %	0,45 %	0,04 %	4,60 %	4,38 %	0,22 %	0,11 %	NBP Liquidity Low Risk Index
	S	0,49 %	0,45 %	0,04 %	4,61 %	4,38 %	0,23 %	0,11 %	
KLP FRN	P	0,69 %	0,56 %	0,12 %	5,81 %	5,00 %	0,80 %	0,13 %	NBP Norw. RM1-RM3 Fl. Rate Idx
	S	0,69 %	0,56 %	0,13 %	5,82 %	5,00 %	0,82 %	0,13 %	
KLP Kort Stat	P	0,30 %	0,29 %	0,00 %	3,23 %	3,30 %	-0,07 %	0,03 %	NBP Norw. Gov. TB
	S	0,30 %	0,29 %	0,00 %	3,24 %	3,30 %	-0,06 %	0,03 %	
KLP Obligasjon 1 år	P	0,76 %	0,68 %	0,08 %	4,42 %	4,12 %	0,30 %	0,38 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 1 Idx
	S	0,76 %	0,68 %	0,08 %	4,43 %	4,12 %	0,31 %	0,38 %	
KLP Obligasjon 3 år	P	1,48 %	1,46 %	0,02 %	4,06 %	3,91 %	0,15 %	0,51 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 3 Idx
	S	1,48 %	1,46 %	0,02 %	4,07 %	3,91 %	0,16 %	0,51 %	
KLP Obligasjon 5 år	P	2,15 %	2,15 %	0,00 %	3,86 %	3,79 %	0,06 %	0,24 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 5 Idx
	S	2,15 %	2,15 %	0,01 %	3,87 %	3,79 %	0,07 %	0,24 %	
KLP Statsobligasjon	P	1,55 %	1,60 %	-0,04 %	2,67 %	2,74 %	-0,06 %	0,08 %	NBP Norw. Gov. Bonds Index
	S	1,56 %	1,60 %	-0,04 %	2,68 %	2,74 %	-0,05 %	0,08 %	
KLP Kredittobligasjon	P	1,61 %	1,52 %	0,09 %	4,95 %	4,22 %	0,73 %	1,01 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 3 Idx
	S	1,61 %	1,52 %	0,09 %	4,96 %	4,22 %	0,74 %	1,01 %	
KLP Obligasjon Global	P	3,66 %	3,53 %	0,13 %	6,66 %	6,84 %	-0,18	0,25 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	3,67 %	3,53 %	0,14 %	6,75 %	6,84 %	-0,09	0,25 %	
KLP Obligasjon Global 3 år	P	1,54 %	1,66 %	-0,11 %	3,47 %	3,48 %	0,00 %	0,21 %	Barclays Global Agg. Credit 1-5 Yrs
	S	1,55 %	1,66 %	-0,11 %	3,50 %	3,48 %	0,02 %	0,21 %	
FONDSPAKKER									
KLP Nåtid	P	1,64 %	1,55 %	0,09 %	5,22 %	5,03 %	0,19 %	1,41 %	Kombinasjonsindeks
	S	1,65 %	1,55 %	0,10 %	5,32 %	5,03 %	0,30 %	1,41 %	
KLP Kort Horisont	P	1,43 %			8,10 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,44 %			8,19 %				
KLP Lang Horisont	P	0,93 %			14,92 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,93 %			14,93 %				
KLP Framtid	P	0,49 %			21,83 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,49 %			21,92 %				
SPESIALFOND									
KLP Alfa Global Energi	S	1,26 %	0,31 %	0,95 %	13,98 %	3,37 %	10,60	7,05 %	NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx
KLP Alfa Global Rente	S	0,11 %	0,31 %	-0,20 %	2,73 %	3,37 %	-0,65 %	3,55 %	NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx

	Effektiv rente ¹ (est.)	Rentefølsomhet	Kredittfølsomhet
RENTEFOND			
KLP Likviditet	4,88	0,24	0,66
KLP FRN	4,71	0,13	2,12
KLP Obligasjon 1 år	4,72	0,95	1,27
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	4,58	0,96	1,93
KLP Obligasjon 3 år	4,30	3,04	3,17
KLP Obligasjon 5 år	4,05	4,98	4,63
KLP Kort Stat	4,27	0,43	0,00
KLP Statsobligasjon	3,54	4,36	0,00
KLP Kredittobligasjon	4,38	2,98	3,30
KLP Obligasjon Global	4,81	6,02	5,67
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	4,88	6,02	5,75
KLP Obligasjon Global 3 år	4,66	2,47	2,45

¹For papir med flytende rente antas kupong å være lik som ved forrige rente-regulering og ut papirets løpetid. Effektiv rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for.

²Tracking error er ex-post, dvs et historisk basert tall basert på 12 månedlige avkastninger i forhold til referanseindeks, uten effekter fra svingprising.

³Avkastning for KLP AksjeUSA Indeks USD er oppgitt i amerikanske dollar.

Fra og med 22.04.2022 har KLP-fondene innført andelsklasser.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasvingninger.

Source: MSCI. This information is for internal use only and may not be redistributed or used in connection with creating or offering any securities, financial products or indices. Neither MSCI nor any other third party involved in or related to compiling or creating the MSCI data (the «MSCI» Parties) makes any express or implied warranties or representations with respect to such data (or the results to be obtained by the use thereof), and the MSCI Parties hereby expressly disclaim all warranties of originality, accuracy, completeness, merchantability or fitness for a particular purpose with respect to such data. Without limiting any of the foregoing, in no event shall any of the MSCI Parties have any liability for any direct, indirect, special punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possible damages.

Source: Euronext. All rights in the Euronext indices and/or the Euronext index trademarks vest in Euronext and/or its licensors. Neither Euronext nor its licensors accept any liability for any errors or omissions in the Euronext indices or underlying data. No further distribution of Euronext data and/or usage of Euronext index trademarks for the purpose of creating and/or operating a financial

product is permitted without Euronext's express written consent.

Nasdaq®, VINX Benchmark NOK index, are registered trademarks of Nasdaq, Inc. (which with its affiliates is referred to as the "Corporations") and are licensed for use by KLP Kapitalforvaltning AS. The Product(s) have not been passed on by the Corporations as to their legality or suitability. The Product(s) are not issued, endorsed, sold, or promoted by the Corporations. THE CORPORATIONS MAKE NO WARRANTIES AND BEAR NO LIABILITY WITH RESPECT TO THE PRODUCT(S).

Source: Nordic Bond Pricing AS ("NBP"). All rights reserved. Neither NBP nor its licensors accept any liability for any errors or omissions in the NBP indices or underlying data. No further distribution of NBP data and/or usage of NBP indices for the purpose of creating and/or operating a financial product is permitted without NBP express written consent. NBP and/or its licensors endeavors to ensure that information provided is accurate but does not guarantee its accuracy or reliability and accepts no liability for any direct or indirect loss or damage arising from inaccuracies or omissions. NBP and/or its licensors accepts no liability for any decision made or any action taken in reliance of the information.

KILDE grafer og nøkkeltall indekser: Bloomberg Finance LP. Bloomberg® and the indices licensed herein (the "Indices") are service marks of Bloomberg Finance L.P. and its affiliates, including Bloomberg Index Services Limited ("BISL"), the administrator of the Indices (collectively, "Bloomberg") and have been licensed for use for certain purposes by [INSERT Name of Licensee] (the "Licensee"). Bloomberg is not affiliated with the Licensee, and Bloomberg does not approve, endorse, review, or recommend the financial products referenced herein (the "Financial Products"). Bloomberg does not guarantee the timeliness, accurateness, or completeness of any data or information relating to the Indices or the Financial Products.

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) 31.12.23	Kapital pr. fond 31.12.23	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Indeks	P	3471,84	18 619	0,18	100
	S	4032,48		0,09	10 mill
KLP AksjeNorden Indeks	P	8427,43	6 947	0,18	100
	S	1236,25		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks	P	2631,01	58 710	0,18	100
	S	6452,03		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret P	P	3338,27	38 882	0,25	100
	S	3751,86		0,12	10 mill
	S-1	3691,95		0,22	1 mill
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1734,20	12 951	0,33	100
	S	1742,27		0,25	10 mill
KLP AksjeVerden Indeks	P	5493,73	9 095	0,25	100
	S	1234,92		0,13	10 mill
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks	P	2465,83	15 395	0,28	100
	S	2535,47		0,18	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks	P	1874,72	4 045	0,20	100
	S	2920,82		0,09	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret	P	1679,06	1 042	0,23	100
	S	2335,89		0,12	10 mill
KLP AksjeUSA Indeks	P	2982,60	14 625	0,20	100
	S	1261,24		0,09	10 mill
	S-USD	5436,96		0,06	USD 50 mill
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	2078,85	1 204	0,23	100
	S	3582,79		0,12	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks	P	1869,79	1 581	0,20	100
	S	2551,11		0,10	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	1858,15	444	0,23	100
	S	1782,43		0,13	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	2120,08	9 136	0,18	100
	S	1246,57		0,10	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar Valutasikret	P	1466,23	3 109	0,23	100
	S	1124,13		0,13	10 mill
KLP AksjeFremv. Markeder Mer Samfunnsansvar	P	932,38	1 065	0,28	100
	S	1031,97		0,18	10 mill
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar P	P	1661,30	2 192	0,18	100
	S	1143,53		0,10	10 mill
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	P	875,45	3 561	0,20	100
	S	1017,16		0,12	10 mill
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	P	1013,42	1 360	0,10	100
	S	1020,94		0,09	10 mill
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	968,30	2	0,22	100
	S	1029,04		0,12	10 mill
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1036,53	173	0,22	100
	S	1055,07		0,13	10 mill
KLP Lang Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1216,08	232	0,22	100
	S	1119,87		0,15	10 mill
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	1367,90	108	0,22	100
	S	1165,98		0,15	10 mill

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) pr. 31.12.23	Kapital pr. 31.12.23	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Aktiv	P	11014,81	8 217	0,75	100
	S	1091,73			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	3198,35	18 251	0,27	100
	S	1200,62			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	2001,09	526	0,30	100
	S	1088,41			
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	1783,85	1 989	0,45	100
	S	1207,96			
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	1473,90	2 200	0,40	100
	S	1176,96			
KLP Likviditet	P	1004,29	6 075	0,10	100
	S	1004,01			
KLP FRN	P	1050,07	2 185	0,10	100
	S	1007,14			
KLP Kort Stat	P	1012,33	3 459	0,10	100
	S	1009,31			
KLP Obligasjon 1 år	P	1021,14	1 514	0,10	100
	S	1018,42			
KLP Obligasjon 3 år	P	1013,24	1 771	0,10	100
	S	1020,87			
KLP Obligasjon 5 år	P	1226,73	2 524	0,10	100
	S	1021,90			
KLP Statsobligasjon	P	938,34	1 757	0,10	100
	S	1009,37			
KLP Kredittobligasjon	P	1044,34	6 549	0,10	100
	S	1023,62			
KLP Obligasjon Global	P	954,02	32 126	0,20	100
	S	967,82			
KLP Obligasjon Global 3 år	P	1034,72	2 455	0,20	100
	S	1034,95			
KLP Nåtid	P	936,87	794	0,22	100
	S	1027,88			
KLP Kort Horisont	P	1092,84	194	0,22	100
	S	1069,30			
KLP Lang Horisont	P	2284,65	1 072	0,22	100
	S	1117,57			
KLP Framtid	P	1943,99	1 607	0,22	100
	S	1163,31			
Spesialfondet KLP Alfa Global Energi	S	2166,78	2 655	0,80*	1 mill
Spesialfondet KLP Alfa Global Rente	S	983,42	1 466	0,80*	1 mill
Totalvolum			303 866		

* + 10% av verdistigningen over referanserenten, hvis verdien overstiger tidligere høyeste verdi. Fondene er kun tilgjengelig for profesjonelle kunder.

Fondenes regler for innskudd og uttak

INNSKUDD

Ved tegning av andeler før kl. 13 gis det kurs i fondet samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs) under forutsetning av at betalingen er identifiserbar på fondets konto innen kl. 15 og at kunden har sendt inn nødvendig dokumentasjon og informasjon.

UTTAK

Ved melding før kl. 13 gis uttakskurs samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs). Penger vil normalt være på kundens bankkonto 2-3 virkedager etter at uttaket er registrert her. Ved nyttår og spesielle hendelser kan det ta noen flere dager, men innenfor lovens krav om 10 dager. For de to spesialfondene må krav om innløsning varsles 10 virkedager før innløsning.

SVINGPRISING

Fondene bruker svingprising ved kjøp og salg av andeler. Les her for detaljer: <https://www.klp.no/sparing-og-fond/spar-i-fond/svingprising-i-klp-fondene-1.41101>

GENERELT

Alle oppgitte kurser og avkastningstall som publiseres, eller som kunden får oppgitt

i sine rapporter, er fratrukket årlig forvaltningshonorar (nettoavkastning).

Fondenes gebyrer eller rammevilkår kan endres av forvalteren etter regler som fastlegges av Finanstilsynet. Andelseierne varsles om endringer via e-post forut for gjennomføringen. Det er ingen begrensning på antall uttak fra noen av fondene.

Samtlige investeringer i KLP-fondene er gjort i henhold til KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Forbehold

Denne rapporten baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene i rapporten reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på det tidspunkt de ble utarbeidet, og vi forbeholder oss retten til å endre oppfatning uten varsel. Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. KLP Kapitalforvaltning påtar seg ikke ansvar for direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasingninger.

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo.

KLP KAPITALFORVALTNING AS

Postboks 400 Sentrum 0103 Oslo, Norge

www.klp.no

Sentralbord: 55 54 85 00